

pahr to ne ikkates buhs pahrdomajis; winsch to tikai teiz tapebz, ka ziti ta runa. Ka tas teesham ta ir, to redsam no tom,zik greift un nepilnigi fajebgumi dascheem pahr isglichtibun gaismu. Ja kur isrihko teaterus, weesigus wakarus, salumu balles, tur ir gaisma, tur laudis isglichtot; kur tahdas ne-isrihko, tur wiss wehl ihstahs beesa tumfib. Tahds kodols ir dascham labam awischu sinoyumam. Nepehtism tagad, zik tahlu gaisma isplatissees pahr Latweschu toutu, bet greefism sawu wehribu us kahdu deewsgan tumschu kostinu Latweschu tautas garigā dsihwē: us mahn'tizibu. Neweens, kas tautas widū dsihwojis un winu pasibst, neseegs, ka fewischki nemahzits lautind mahn'tiziba daschadōs weidōs wehl usturahs pilnd seedōs, ta ka katra mahzita un sapratiga tautas dehla usdewums un peenahkums ir, gahdat un strahdat, lai isskaustu scho zilweka gara darboschanahs nelabo augli. Mahn'tiziba ir gan tiziba, bet tiziba, kas dibinajahs us nepareiseem eeslateem, un kas tapebz dod zilweka garam nepareisu wirseenu, kas aissawē, zilwelam nahkt pee pareisas atsibschanas un nolaupa winam wifudsihwes preelu un laimibu. Tamdeh mahn'tiziba ir ne ween zilweku labkhaljibas un wifas zilweku fabeebribas, bet ari ihstahs tizibas enaidneeks. Mums jasaka, ka mahn'tiziba stahw tuwa sakan ar besdeewibu, ja, wina sawā ihsta buhtibā naw nekas zits, ka nomaldishchanahs no tizibas un besdeewiba. Mahn'tizigais, kas tiz puhschloschanai, burwibai, spokeem, nelaimigahm deenahm un ziteem pestleem, tahds tad-schu tiz, ka pasauli wada un walda launi gari, weenam zilwelam labu, otram launu daridami, ka weens zilweks schos launos garus war us-rihdit otram wirsu, ka schee gari sinomas deenās katru darbu kawē un us launu gresch. Waj tahds tiz wisuvalditojam, wisupehzigajam Deewam, kusch pats ir ta mihlestiba, kusch mums ir par fargu un pat-wehrumu us radu radeem? Waj tahds tiz Pestitajam, kusch ta launā waru salausis, kusch pee mums paleek lihdi pasaules galam? Waj tahds tiz tam Garam, kusch muhs apgaismio un svehti ihstenā tizibā? Nē, tahds netiz nelam; jo winsch tiz tam, kas now, tußcham wehjam. Mahni ir tas, kas muhs mahna, kas gan rathdahs, kaut kas esam, bet tomeht nelas naw. Bet ar kahdeem lihdselkem nu strahdat pret kahdu zilweka gara no-aloschanos? Daschis ir dewis padomu, lai katrs pagasta wezakais us to skatitos, ka neweens wina pagasta nedarbotos ar puhschloschanu un tamlihdsigeem mahneem, — ta tad lai mahn'tizibu ar waru apspestu. Mums schkeet, ka pagasta wezakais sawu waru pret mahn'tizibu warehs mas isleetat, waj pat nemas; mahnu peekopeji war cerihkot sawu darboschanos ta, ka winai ar waru nemas newar tikt klah; puhschlotajs peenems sawus pažientus ne wis kloiji, ka ohrlis, bet usnemis winus kō draugus, un draugus tad-schu drihbst pazeenat un ari zela maiši eedot lihds. Labyraht gribetu dsirdet, ka pagasta wezakais war isleetat sawu waru schahdā godijumā: Saimneezei, kas no kalpu kahrtas faimneezes tikusi godā, ne-isdodahs zuhkas. Wina tura sawu faimineni par raganu, kas winu grib isposit. Kahl'reis atkal atradusi stalli siwenu nosprahguschu, wina to panem, apnes trihs reis as ap stalli, un tad us stalla sleegegni nozehrt siwenam galwu, tai zerbā, ka tad raganai kahds sluktums zelseen. Waj nu pagasta wezakais war faimneegi sodit, ka nozirtu nosprahguscam siwenam galwu? Un ja ari pagasta wezakais sawu waru pilnigi waretu isleetat, tad to mehr ne pa drusku winsch nemosinatu mahn'tizibu. Ka teizahm, mahn'tiziba ir zilweka gara darboschanahs, tapat ka ihsta tiziba, atsibschana, pahrleezinaschanahs, un ka kahdu winu newar ne ar kahdu ahrigu waru apspeest un isnihzinat, bet tikai ar garigu waru, ar gara gaismu, prahtha apgaismoschanu. Mahn'tizibas awots ir nesinachana, gara tumfib. Kas leetu ihpaschibas, dabas parahdischanahs un darboschanos nepasibst, tas lehti friht mahn'tizibas nagōs, un tapat ari tas, kom naw skaidra nojehguma pahr Deewu un Wina ihpaschibahm.

Bar peerahdijumu, ka garigas mantaś naw atkemamas un isnihzinojomas, nedj ari usspeeschamas, pamelkism notikumus wehsture. Widus laikos daschās semēs zentahs kristigo tizibu isplatit ar sobinu un uguni: tur gribaja paganu tizibu ar woru isnihzinat un kristigu tizibu usspeest. Bet ka tas isdewahs? Laudis, no sobina bihdamees, gan peenehma kristigo tizibu, gan lahwahs kristitees, bet katrā isdewigā brihdi atfazijahs no kristigahs tizibas un nomosgoja kristibu, greefahs atpakał pee sawas pirmahs tizibas, kas bija augtin sa-augusti ar winu eeraſchahm un dsihwi. Gadu-simtendis un tikai tahdā mehrā isplatiyahs un eesalnojohs kristigā tiziba laufschu firdis, zik tizibas isplatitaji strahdaja ar pamahzibū un pahrleezinaschanu. Kristigas tizibas pirmai laikos apustuli un winu pebznhazeji isplatija kristigu tizibu ar mihlestibu un pomahzibū, opstiprinadami sawu mahzibū ar godigu, beswainigu dsihwoschanu. Tē laudis pahrleezinojohs pahr tizibas svehtumu un augstumu un nodewahs winai ar wifū firdi un dwehseli, pat sawu dsihwibū nodewa par scho dahrgo peheli.

Astronomis Galilejs bija pahrlezzinajees un fohka mahzit, ka ne wiš faule ap semi gresschahs, bet seme ap fauli. Winam aisseedsa, to mahzit, un kahd winsch ne-atkahpahs no sawas mahzibas, tad winu eemeta zeetumā. Tur meesigi un garigi nowahrdsis, winsch pehdigi padewahs sawu spaiditaju gribai, solidams, atkal peegreestees wezajai mahzibas, ka faule gresschahs ap semi. Bet brihwibā tizis un faweeem waijatajeem atgreesis muguru, winsch issauzahs: „Un tomeht seme gresschahs!“ — Is scheem peemehreem redsam, kahda eespehja ir ahrigai warai un kahda eelschlikai pahrlezzinaschanai pee zilweka gara lozischanas waj us weenu, waj otru yusi. Nu ari sinasim, ar kahdeem lihdselkem mums jalako pret mahn'tizibu. Tē jasaka: Gaismu, wairak gaismas! It ihpaschi Deewa wahrdi mahziba un dabas mahziba ir tahs gresschahs leesmas, kuras spehj isklihdinat scho tumfib. Tamdeh tē plashs darba laufs wiſeem, kas strahdā pee tautas isglichtoschanas; lai ikkates ness sawu sveziti, kaut ari jo masu, un nostahda us tautas

Tad aisees tumisiba fa twaiki,
Oas lausibz azig zati fadi!

912

20. afsæmefrit

Wahzijs. Isgahjuſchahs nedekas pirmdeenā sozialdemokrati Berlinē atſlahja gada-ſapulzi, kurā no wiſahm Wahzemes daſahm 250 delegatu un ap tuhſtosch' weefu bija eraoduschees. Dauds runu tika turets un daudſ aplamibū runate. Gada-pahrſkatu un beedribas iſdewumus preeſchā leekot, ifrahdiyahs, ka wadonis Lieblnechts, ka beedribas lapas redaktors, dabon 15 tuhſt. mahru (7 tuhſt. rubfu) par gadu. Iſgeh-jeſhlahs gan kurneſchana, ka tahda bagata algofchana pawifam neaſkanot ar sozialdemokrati mahzibahm, kas nosaka, ka wiſeem zilwekeem waijagot buht weenadi bagateem; bet kurnetaji tika apklufinati. — Krantſchu awises "Figaro" redaktors ſchinis deenās apmeklejīs mahgi-

taju Stöckeru, un sawu farunu ar to nodrukajis minetā lapā. Stöckers, starp zitu, ari esot fazijis, ka winsch nemas newehlotees, lai Schihdeem tiktū atnemtas lihdsigahs pawalstneku teesibas. Peeteekot ar to, ka winu pahrswars teek aprobeschots, un ka teem neitek atwehlets, kristito tizibu awijses saimot. Schihdi ari tamdehk katrai walstij esot kaitigi, ka tee wijsus nemeerneekus pabalstot ar naudu. Sozialdemokrati wadoni (Singers, Libknechts, Auers, Lasals, Marks u. t. t.) esot wijsi Schihdi. Jau wezee bihbeles praweeschi tahs paschās wainas, kuras atronam pee tagadejeem Schihdeem, esot fodijuschi. Winslabaki buhtu, kad Schihdi wijsi alseetu projam us sawu semi, Ranaānu. Tad teem labi klohtos, bet wehl labaki kristigahm tautahm un walstīm.

Austrija. Ungarijas ministri atkāpuschies no amata, un kaisars par jaunahs ministerijas prezidentu eezehlis Wekerlu. Bet schis esot bāsnīgas pretineeks, un eesneegshot preesklikumu, ka ari bes kristīgas laulibas buhshot brihw preztees. Schihdu partija pahr to foti preegajahs. — Kreewijas Tronamantineeks, Leelfirsts Nikolajs Aleksandrowitsch, aisbrauzis no Wihnes us Melno juhru. — Deenu pehz tam Rumenijas lehninsch eradahs Wihne.

Franzija. Laikā istureschanahs pret Karmo'as dumpineelēem jau fahk nest auglus. Ministri zaur to eegurwuschi wišpahrigu nezeenibū un sawā starpā tā fakidojusches, ka laikam gan wiſeem buhs ja-atkāphahs. Gāndrihs wiſu pagahjuschi nedel' tee tautas weetneku preeskchā ajsbildinajusches dauds runās; bet lihds schim teem wehl naw iſdeweess, wišpahrigu peekrischanu eeguht. — Isgahjuschihs nedelos pirmdeenā anaristi Parīzē naturejuſchi atklahtu sapulzi, kura nospreeda, ka dinamits esot wiſlabakais lihdseklis pret tagadejahm pasaules buhschahnahm; ar dinomitu wiſlabaki tagadejo kahrtibū warot isnihgīnat. Tādas bresmigas runas scheem swehreem ir brihw atklahti turet, un polizeja ne-eedroſchinahs tos iſſlihđinat waj nowest droſchalā weetā. Tā tad nu ari naw nekahds brihnūms, ka godigeem un meerigee laudis Parīzē tagad dīhwo weenās bailes. Ja kahds us eelas reds kahdu pažinu gulam, winsch ne-eedroſchinahs, to pazelt; jo kas lai fina, waj tanī ne-atronahs dinamita bumba, kura, ja to zil nezik pakustina, waretu sprahgt un zilwelus un namus spert gaisā. — Generalis Dods is Dahomejas zaur telegraſu atlaidis finu us Parīzi, ka wina kara ſpehki esot loti noguruschi un zaute ſlimibahm nowahrguschi; lai waldiva winam tuhlit fuhtot jaunus saldatus. Waldiba atbildejuſti, ka tuhlit fuhtischtot; bet turklaht usdewusi Dodam, lai tas ar Behanzinu no-

laipniba un pāsemiba pret ikweenu, augstu waj ūemu, bija wina pāſtawigais dīshwes pawadonis, kas to pret tahdeem pāſargaja wiſā tanī laikā, kur tas sawa nelaika tehwa weetā iſpildijsa pēe Cezawaš bānīgas draudses lesterā un ehrgeleela usdewumus. — Aisgahjuscho pāraud weza mahte un mahſas, no kurahm pīrmā ūaudēja sawu weenigo apghadneku, un beidSAMAHs — sawu mihlo brahli, kurſch tāhm bija kātā brihdī uſtizams padoma deweis un palihgs, zibnā ar ūadīshwes wiſneem. Kots, kas nelaiki pāſna, to noschēhlo, kā zihtigu un kreetnu amata iſpilditaju un lihdszilwelu.

—n.—

Iſ Lambartes. (Gefuhits). Kahdus gadus atpākal nodibinajahs muhsu draudse „dīeedataju beedriba”, sem ūolotoja Bāchmaņa lga wadibas. Bet ar noschēhloscham man jafaka, ka schim kreetnajam wiham nebija nowehlets, ilgi muhsu wiđū dīshwot; jo dīhsumā tas no mums ūchlihrah, un lihds ar winu ūchlihrah no mums ari muhsu jaunā beedriba. Tā pagahja daschi gadi, tamehr buhtu radees kahds, kas buhtu gribejis to modinat no meega, kura ta bija eemiguſi. Tā pagahjuschiha gadā muhsu jaunahs pa-audse ūentīge jaunekli luhsja weetejam ūolotajam Elſina ūgam, turpinat Bāchmaņa lga ūprasto mehrki. Schis, laipns ūilwels buhdame, pāklausīja lubgumu. Tā us-pāluka nowihtusčais ūeds un usrehma atkal sawu agrako darbibu. Bet pehz mas mehnēcheem fahka atkal grīlotees, kā ehka, kas naw us akmeni pamata dibinata, un nepagahja ilgs laiks, lihds ta mums ūauza ardeewaš us wiſeem laikeem. — Scheijenes kāktu opikatam nemas wairas ne-eet kreatni; jo loi gan tas bija ūeenehmis ūchlihveri, kurſch drusku labaks rakstischanā, tad tomehr tam 9. eezirkna pagasta ūeesa nospreeda nepatihku ūodu. Waj nebuktu gudraki, ja ar sawu amatu maiſi godigi pēlnitu, nēkā laudis krohpt un pē tam wehl otru par ūchlihveri ūasat lihds, kura mā ūadomina ari naw wiſai dauds; jo knapi pāte war iſpildit sawu no draudses ūeemas laikā ūstizeto usdewumu. — Schinis deenās muhsu ūuſē ūtaigā ūpākāt kahds zuhku ūupiſcha, naudu ūapinadams, ar ko mahjas ūamakſat, kuras ūajrakholischanā ūofolijs, bet nu truhļst, ko pākal mākſat, jo 3000 waijagot. Bet ja neware ūhot ūamakſat, tad preeskchānuda ūudischtot. Atkal mahžiba: Kas dauds grib, mas dabon.

M. B...ka

No Schwitenes. Kahdas nedelas atpākal tīka webstīts pār kahda prezīneksa jeb prezībās jahjeja ūzeetinaſchanu muhsu kāimīmu ūodu pagastā, Purizu-Schiglu mahžās, un wina ūissuhtischanu us Bauſku. Tomehr ūchis gludenais ūawaleeris, kā rahdahs, naw turejis par

laipniba un pasemiba pret ikweenu, augstu waj semu, bija wina pāstahwigais dīshwes pawabonis, kas to pret tahdeem pasargaja wišātanē laikā, kur tas fawa nelaika tehwa weetāispildija pēe Cezawas bas-nizas draudses kesterā un ehrigelneka usdewumus. — Aisgahjuscho ap-raud weza mahte un mahfas, no kuzahm pirmā faudeja fawu weenigo apgahdneelu, un beidsamahs — fawu mihlo brahli, kuzch tahm bija katrā brihdī ustizams padoma dewejs un palithgs, zihna ar sadishwes wi-neem. Ktrs, kas nelaiki pasina, to noschehlo, kā zihtigu un kreetnu amataispilditaju un lihdsjilweku. —n.—

Iß Lambartes. (Esfuhhtits). Kahdus gadus atpakał nodibinajahs muhsu draudsē „dseadataju beedriba”, sem skolotoja Bāchmana lga wadibas. Bet ar noschehloschanu man jaſala, ka schim kreetnajam wihram nebija nowehlets, ilgi muhsu widū dſihwot; jo drihsumā tas no mums ſchlihrahs, un lihds ar winu ſchlihrahs no mums ari muhsu jaunā beedriba. Tā pagahja daschi gadi, lamehr buhtu radees kahds, kas buhtu gribejis to modinat no meega, kuxā ta bija eemigusi. Tā pagahjuſchā gadā muhsu jaunahs pa-audses žentigeē jaunekti luhdsja weetejam skolotajam Elſina lgam, turpinat Bāchmana lga sprausto mehrki. Schis, laipns zilwels buhdams, yalkausijsa lubgumu. Tā us-plauka nowihtufchais ſeeds un usnehma atkal fawu agrako darbibu. Bet pehz mas mehnescHEEL ſahla atkal grilotees, ka ehka, kas naw us akmenu pamata dibinata, un nepagahja ilgs laiks, lihds ta mums fauzā ardeewas us wifeeim laikeem. — Scheijenes faktu apikatam nemaf wairs ne-eet kreetni; jo loi gan tas bija peenehmis ſtrihweri, kurſch drusku labaks rakſtischanā, tad tomehr tam 9. cezirkna pagasta teesa nospreeda nepatihičamu ſodu. Waj nebuhtu gudraki, ja ar fawu amatu maiſi godigi pelnitu, nesā laudis krahyp un pee tam wehl otru par ſtrihweri wasat lihds, kuram ta padomina ari naw wifai dauds; jo knopi pats war ifpildit fawu no draudsē ſeemas laika uſtizeto usdewumu. — Schinis deenās muhsu puſē ſtaigā apkahrt kahds zuhku kuptiſcha, nauđu tapinadams, ar ko mahjas ſamakſat, kuras wairakſolliſchanā nosoliſis, bet nu truhkſt, ko pakal maſſat, jo 3000 waijagot. Bet ja newareſhot ſamakſat, tad preeſchnauda ſudisshot. Akal mahziba: Kas dauds grib, mas dabon.

116 : *Meis van der*
W. B. F.

No Schwitenes. Kahdas nedelas atpakał tika wehslits pahrt
kahda prezineeka jeb prezibas jahjeja apzeetinafchanu muhsu kaiminu
Sodu pagastä, Purizu-Schiglu mahjas, un wina aissuhiftchanu us Bau-
sku. Tomehr schis gludenais lawaleeris, ka rahdahs, naw turejis par
deewsgan labu, schahdi Baufskä nonahkt, un tamdehl, diweem wehl ne-
pee-auguscheem sehnem to us Baufsku wedot, isbehdsis meschä, peh tam,
kad eepreelsch wedejus bija kreetni sadausjisis. Behglis lihds schim bes
pehdahm pasudis. — Kahdas pahri nedelas atpakał iszehlahs Runda-
les Sarkanu-Weimaru mahjas schkuhn uguns-grehks un pahrwehrt
scho weegli buhweto ehku, lihds ar nekulto labibu, pelawahm un fal-
meem, par pelna kopinu. Uguns, ka domajams, no futu kulfmaschinäs
zehlupees; jo tani brihdi tur ar Mas-Swirkales nomneeka Lidakas futu
kulfmaschinu kuhla labibu, kuras kuhlejs ari ugunij kritis par laupijumu.
Nodeguse ehka un sadeguschais kuhlejs bija apdrofchinati, bet ne ta
sadeguse labiba. Skahde faimneekam ewehrojami leela; turpreti ma-
schinas ihpaschneeks jaunu kuhleju jau pahrwedis. — Pagahjuschä
rudeni tika muhsu kaiminu Sodu Purizu-Swenzu mahju faimneekam,
starp zitahm leetahm, ari diwi sirgi nosagti, un bija lihds schim bes peh-
dahm pagalam. — 2. November. Zelgawä buhdams, minetais fain-
neeks eraudsija, ka pa Katolu eelu fuhrmanis, Leitis A. M., ar № 41.
wina sirgu, tas ir nosagto balto, brauzä. Polizejas waldë nowests,
fuhrmanis isteizahs, ka sirgu no kahda Schihsda pirzis. Sirgu atshaja
fuhrmana rolä, fameht leetu ismekleshot no peenahzigahs teefas. Nur
otrs nosagtais sirgs ir, naw ne jausmas, un fuhrmanis teizahs, ka
nesnot.

No Bahrbeles. Bahrbeles sahtibas beedribā „Dīrktstle“, neraugotees us dascheem schlehrschleem, rihlojabs jo naigi ween. 11. Oktoberi wina isrihloja sawu zetorto preelschlosishanač wa-
karu. Tamdekl̄ la minetai beedribai wehl pirmais gads. La tautas
dravā strahdā, tad ta now ari wehl svehjuč eegahdat fewim pastah-
wigu mahju, bet ja laudsina drihs schur, drihs tur, lai winai atwer
durwis. Schoreis bija skolas walde un pagasta walde laipni telpas
atwehlejuschas skolas namā. Kā agrak, tā ari schoreis bija diwi
preelschlasijumi. Pirms runaja Walles pirmahs pagasta skolas skolo-
tajs J. G. pahrt „Sahtibas beedribu“, norahdidams pirkahrt, kahdu
breessmigu postu padara pahrmehrīga reibinoschū dsehreenu baudischana,
un kahdi winas augli. Otrahrt, la ir ar preeku ja-apfweiz sahtibas
beedribu dibinaschana, kas grib pret scho tautas labuma krimtiju doteč
zīhnā. Tad wehl runatajs norahdijsa us dascheem aisspreedumēem, kas
wehl dascham ir pret sahtibas beedribu, bet issfazijahs turllaht, la aiss-
preedumi wiſi judihs, ja tikai pahrlēzginačees, zīk svehtigs ir sahtibas
beedribu darba louska. Treschahrt runatajs issfazijahs kā lai sahti-

beedribu darba laiks. Treschahrt runatajs issazijahs, ka, lai kohibaas beedriba seltu, waijaga winas beedreem buht droscheem, wenprah-tigeem, un koft deewabihjaschanu. Nepeeteelot, ka kareiwi droschi un weenprah-tigi; galwenā leeta esot ta, ka fina, kur eenaidneeks aymetees. Jhstais eenaidneeks ne-esot nedsihwais alkohols, bet dsjhwā dser-schanas kahriba; ta janoslahpē zilweku firdis un japeepilda, ko apustulis Bahwils faka: nepeederates ar wiñnu, bet topat peepilditi ar Garu, — protams, ar Deewa Garu. — Kad runaja beedribas preefschneeks, zeen. Reekstina lgs, paht „Darba laiku un walas laiku“. Sawa preefschlasijuma eefahlumā zeen. runatajs norahdija, ka daschadu kahru laudim ne-esot reisā darba, ka ari walas laiks. Kad weenam darba laiks, ir otram walas laiks; weens strahdā ar meefas spehkeem, otrs ar gara spehkeem. — Reekstina lgs norahdija tahlak, ka weens walas laiks tomehr faktihtot kopā wiseem zilwekeem, lai buhtu ari, no kahdas kahrtas buhdami, lai strahdatu, kahdu darbu strahbadami, kur war wiñ no wiseem darbeem aldusetees, proti svehtdeenā. Jauki tehloja zeen. runatajs svehtwakara eeswanischananu. Winsch ari norahdija, ka wiñ scho walas laiku, mihlo svehtdeenu, ta nepawadot, ka peenahklos, un issazijahs, ka beedribai wehl mas panahkumu, tamdehi ka daschi pagasta amata wiñri beedribu it nemas nepabalstot, bet luhklojot turpreti, daschadi winas darbibu aissfawet. — Ari pahris jautajeenu tapa wehl tai wakara zelti preefschā, deht isskaidroschanas; bet, ihfa laiska dehs, ne-bija zeen. beedribas preefschneekam eespehjamē, isgahdat, kas buhtu op-nehmees, schos jautajumus isskaidrot. Dauds paldeewws „Dschifsteles“ preefschneezibai par winas ruhpehm un yuhlineem, kas winai bijis, preefschlosijuma makaru isriklojot.

No Walles. (Gefuhtis). Kahdu wahrdu, dehl patesibas at-
klaahschanas, lajhajhm pahri gadus atpakał „Latweeschu Awises”, tur
kahds rakstītājs sinosa pahri Jaunpils mahzitaja dehlu, kas bija ceweh-
lets Walle par mahzitaju, to kreatni usslawedams, bet ka Wallēschi to

